

SUSTENTABILIDADE FINANCEIRA E DISCIPLINA ORZAMENTARIA

VI. SUSTENTABILIDADE FINANCEIRA E DISCIPLINA ORZAMENTARIA

VI.1. Regras fiscais e orzamento 2022

A Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos elaborou un escenario financeiro para o vindeiro 2022, que concreta as dispoñibilidades financeiras para a elaboración do orzamento da Comunidade Autónoma e que se adaptará á taxa de referencia de déficit para as comunidades autónomas sometida a informe do Consello de Política Fiscal e Financeira., e que se concretou no teito de gasto aprobado o 29 de xullo polo Consello da Xunta.

A principios de marzo de 2020 as Cortes Generales aprobaron os obxectivos de estabilidade e débeda para o trienio 2021-2023, de modo que para o ano 2021 se establecía para as CCAA un obxectivo de déficit dun -0,1%, e dun 0% para o 2022 Non obstante como consecuencia da crise sanitaria os ditos obxectivos finalmente ían quedar suspendidos.

Como é sabido, con posterioridade o 20 de marzo a Comisión europea activaba a cláusula xeral de salvagarda do Pacto de Estabilidade e Crecemento, a mesma permite unha desviación temporal respecto da traxectoria de axuste cara ao obxectivo orzamentario a medio prazo, sempre que a dita desviación non poña en perigo a sostibilidade financeira a medio prazo. En agosto a Comisión reiterou que o vindeiro ano tamén segue activa a cláusula xeral de salvagarda.

De seguido o 5 de outubro no Consello de Política Fiscal e Financeira o Ministerio de Hacienda informou ás CCAA de que se suspendían as regras fiscais para os anos 2020 e 2021.

En concreto mediante o Acordo do Consejo de Ministros do día seguinte o Goberno decidiu suspender os obxectivos de estabilidade e de débeda para 2020 e para o trienio 2021-2023 aprobados polas Cortes Generales en marzo de 2020, que quedaron anulados e non se aprobaron uns obxectivos novos.

O Congreso dos Deputados ratificou o 20 de outubro de 2020 dito acordo do Consello de Ministros no que tamén se solicitaba a cámara baixa a apreciación de que España está sufrindo unha pandemia, o que supón unha situación de emerxencia extraordinaria, aos efectos previstos nos artigos 135.4 da Constitución e 11.3 da Lei orgánica 2/2012, do 27 de abril, de Estabilidade Orzamentaria e Sostibilidade Financeira, de modo que quedaron suspendidos definitivamente tanto o límite de déficit estrutural como o de volume de débeda pública.

Polo que respecta ao 2022, o 27 de xullo de 2021 o Consejo de Ministros acordou manter a suspensión das regras fiscais enmarcándose esta medida na decisión da Comisión Europea de manter a cláusula de salvagarda tamén para o 2022. Posteriormente, o 13 de setembro o Congreso dos Diputados ratificou esta suspensión

Non obstante, aínda que se suspenderon as regras fiscais o Consejo de Ministros fixou taxas de referencia de déficit para os distintos subsectores quedando a dita taxa para as comunidades autónomas nun 0,6%.

Na elaboración destes orzamentos a Comunidade Autónoma de Galicia empregou todo o potencial de crecemento dos ingresos maximizando a súa capacidade de gasto ao máximo. Deste xeito a necesidade de financiamento do 2022 fixouse no 06,% do PIB, isto é 408 millóns de euros.

En canto a débeda pública, a taxa de referencia fixada para as CCAA do 0,6% tamén actúa como límite de débeda xa que representa o importe máximo que o Estado vai financiar ás CCAA.

Polo tanto o endebedamento neto do vindeiro exercicio se determinará por unha parte polo importe das cantidades a reintegrar como consecuencia das liquidacións negativas dos exercicios 2008 e 2009 (85 millóns de euros) e, por outra parte, pola necesidade de financiamento do orzamento consolidado (408 millóns de euros), resultando unha necesidade de endebedamento total de 493 millóns de euros.

Polo que se refire a regra de gasto, regulada no artigo 12 da Lei 2/2011 do 16 de xuño de disciplina orzamentaria e sostibilidade financeira ao establecer que “a variación do gasto computable do sector público autonómico non poderá superar a taxa de referencia de crecemento do produto interior bruto de medio prazo que informe cada ano o Consello de Política Fiscal e Financeira”, o Goberno do Estado tamén decidiu suspender a súa aplicación de xeito coherente co establecido para das regras fiscais agás os prazos fixados para o periodo medio de pagamento das administracións públicas,

Con todo, a suspensión das regras fiscais non supón de ningunha maneira a desaparición da responsabilidade fiscal, e así a LOEPSF continúa plenamente vixente, e polo tanto seguirán co mesmo rigor, as tarefas de supervisión e seguimento que corresponden á Administración General del Estado. Continúan sendo por tanto de aplicación as medidas preventivas, correctivas e coercitivas.

VI.1.1. Límite de débeda.

Son dous os límites operativos que serven para fixar o límite da débeda no presente orzamento:

A taxa de referencia de déficit que marca o límite máximo de necesidade de endebedamento en termos de contabilidade nacional fixada para o 2022 nun 0,6% do PIB, esta se corresponde con 408 millóns de euros.

O límite de débeda congruente coa anterior taxa, que é o importe máximo de endebedamento que pode acadar a comunidade autónoma para 2022. Este límite será a débeda consolidada a finais de 2021 máis a necesidade de endebedamento derivada da taxa de referencia anterior (408 millóns de euros) máis o importe correspondente á devolución das liquidacións negativas do sistema de financiamento autonómico correspondentes a 2008 e 2009 (85 millóns de euros), en total 493 millóns de euros como amosa o cadro adxunto.

A evolución do volume de débeda queda determinado entón por estas variables sen que se revese ningún axuste adicional como mostra o seguinte cadro.

Cadro XXV. Límite de débeda 2022. Millóns € e %

Débeda prevista a 31/12/2020 (SEC 2010)	Incremento de débeda incluída nos obxectivos			Débeda prevista a 31/12/2021 (SEC 2010)
	Liquidacións negativas 2008 e 2009 SF CCAA	Obxectivo de déficit	Total	
1	2	3	4=2+3	5=1+4
11.714	85	408	493	12.207

Na conta financeira incluída na Memoria I pode observarse que as previsións máximas de endebedamento neto dos orzamentos consolidados acadan os 492,6 millóns de euros, esgotando case na súa totalidade o límite máximo autorizado.

VI.2. Evolución da situación financeira autonómica.

VI.2.1. Evolución orzamentaria

Neste apartado realizamos un breve análise da evolución do orzamento consolidado homoxeneizado da comunidade autónoma nos últimos exercicios.

Ingresos

Os ingresos non financeiros superan de novo os 11.000 millóns de euros, ata acadar os 11.260 millóns de euros, 934 millóns máis ca no orzamento consolidable de 2021.

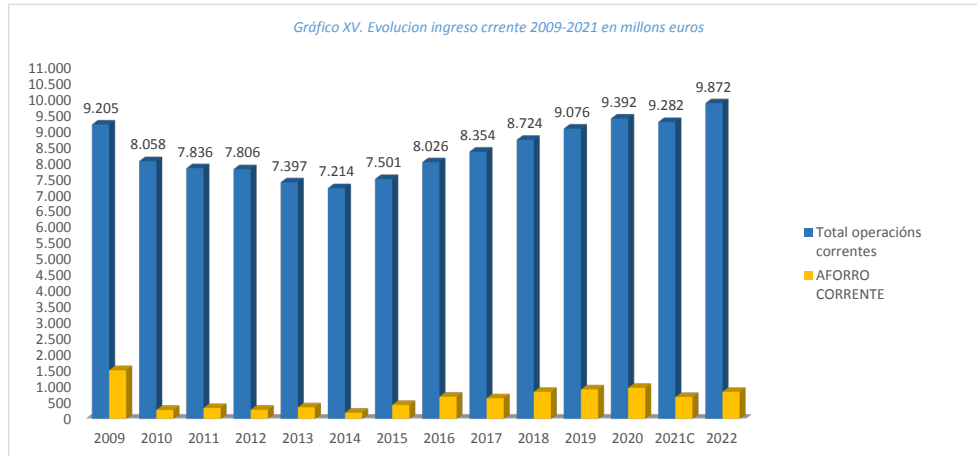
Cadro XXVII. GALICIA. Evolución do orzamento de ingresos consolidado. Datos homoxeneizados

millóns de euros		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021C	2022
INGRESOS																	
I	Impostos directos	1.364	1.516	1.374	2.031	2.030	1.913	1.937	2.020	2.194	2.335	2.275	2.431	2.616	2.748	2.748	2.844
II	Impostos indirectos	2.689	2.399	1.897	2.856	2.959	2.944	3.133	3.118	3.243	3.324	3.456	3.451	3.638	3.337	3.337	3.094
III	Taxas, prezos e outros ingresos	253	286	271	174	180	205	166	177	179	169	169	178	187	172	172	173
IV	Transferencias correntes	5.064	4.949	4.497	2.760	2.616	2.312	1.953	2.168	2.394	2.517	2.815	3.008	2.943	3.703	3.018	3.738
V	Ingresos patrimoniais	24	54	20	16	22	23	24	19	16	9	8	9	8	7	7	23
Total operacións correntes		9.395	9.205	8.058	7.836	7.806	7.397	7.214	7.501	8.026	8.354	8.724	9.076	9.392	9.967	9.282	9.872
VI	Alleamento de investimentos reais	99	111	49	27	32	30	13	10	13	7	11	7	7	5	5	8
VII	Transferencias de capital	709	742	681	613	589	513	480	517	535	561	559	671	702	1.039	1.039	1.380
Total ingresos de capital		808	853	730	640	621	543	493	527	548	568	570	679	708	1.044	1.044	1.388
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCEIRAS		10.202	10.059	8.788	8.476	8.428	7.940	7.706	8.028	8.573	8.922	9.294	9.755	10.101	11.011	10.326	11.260
VIII	Activos financeiros	1	1	1	10	11	20	20	14	32	30	43	21	29	25	25	95
IX	Pasivos financeiros	474	851	2.048	1.340	1.373	1.476	2.507	1.700	1.657	2.031	1.387	1.768	1.692	2.361	2.361	1.763
TOTAL OPERACIÓNS FINANCEIRAS		474	852	2.049	1.349	1.384	1.496	2.527	1.714	1.690	2.061	1.430	1.789	1.721	2.386	2.386	1.858
TOTAL ORZAMENTO DE INGRESOS		10.676	10.910	10.837	9.826	9.812	9.436	10.233	9.743	10.263	10.982	10.724	11.544	11.822	13.397	12.712	13.118

Dentro do ingreso corrente, compre salientar a diferente porcentaxe de participación nos tributos cedidos a partires de 2011, dimanante da aplicación do novo sistema de financiamento no cálculo das entregas a conta do devandito sistema dificulta a comparación en toda a serie temporal.

Respecto o orzamento consolidable do 2021, o ingreso corrente crece en case 600 millóns de euros debido entre outras causas ao incremento nun 1,9% dos recursos procedentes do sistema de financiación autonómico polo efecto combinado do cálculo das entregas a conta, da liquidación do exercicio 2020 do pago das contías adiadas das liquidacións negativas de 2008 e 2009 e da compensación extraordinaria pola liquidación negativa de 2020. Xunto a esta causa existen outras como o importe a recibir do Estado para compensar o prexuízo causado as CCAA como consecuencia da implantación do IVE do subministro de información inmediata no ano 2017, tal como sentenciou o Tribunal Supremo, así como a achega extraordinaria de fondos Next Generation.

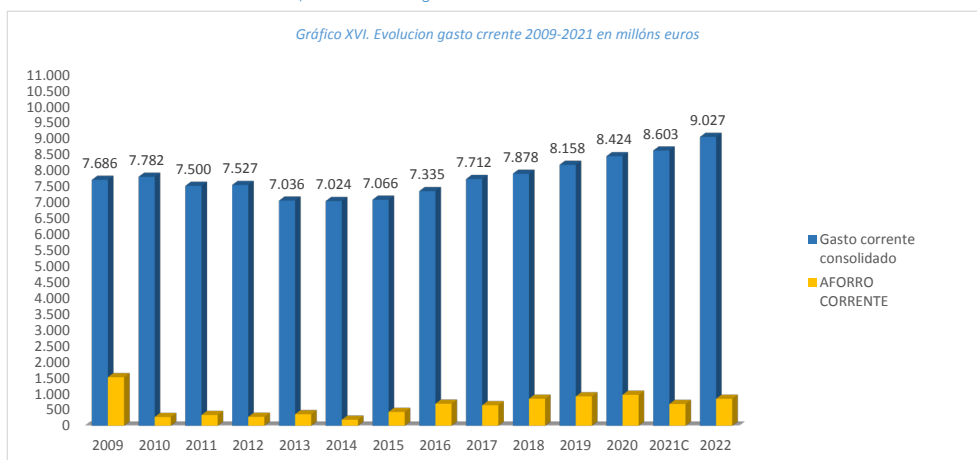
Gráfico XV. Evolución ingreso corriente 2009-2022 en millóns de euros.

O gráfico seguinte mostra a evolución do gasto corrente, en relación co aforro corrente na súa maior parte para reforzar e facer fronte ás necesidades en materia de sanidade, educación e servizos sociais. Isto fai crecer todos os capítulos de gasto corrente agás o de gastos financeiros (capítulo III), que baixa 25 millóns de euros acadando o dato máis baixo da serie.

Esta evolución leva o gasto corrente total moi por enriba dos 9.000 millóns de euros, o dato máis alto dos orzamentos da comunidade autónoma, se ben unha parte do incremento ten carácter extraordinario e, polo tanto non consolidable como se indicou na primeira parte de esta memoria.

Gráfico XVI. Evolución gasto corriente 2009-2022 en millóns de euros

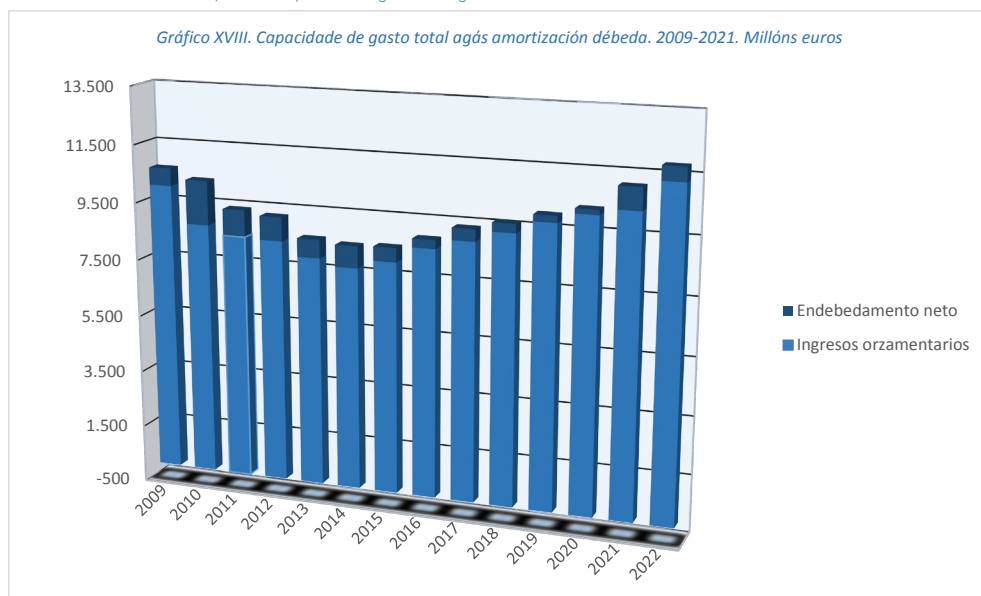

Respecto aos ingresos de capital, o orzamento prevé un esforzo investidor extraordinario para reactivar a economía, para o que se incorporan os fondos REACT UE, e MRR por importes de e 226,7 e 400,5 millóns de euros

Sumando os ingresos correntes e os ingresos de capital obtemos o total de ingresos non financeiros do orzamento consolidado, a estas contías se engaden os ingresos financeiros (endebedamento e activos financeiros) para pechar o financiamento dos gastos da comunidade autónoma.

De seguido, recollese un cadro ilustrativo coa evolución da capacidade de financiamento de gastos orzamentarios (capítulos I a VIII de gastos), a partires dos ingresos non financeiros e ingresos de capítulo VIII, que chamamos ingresos orzamentarios neste gráfico, a capacidade completase co endebedamento neto de cada período.

Gráfico XVIII. Capacidade de gasto total agás amortización débeda. 2009-2022. Millóns de euros

Dentro da senda mostrada as dispoñibilidades para gasto total agás a amortización de débeda acadan os 11.488 millóns de euros no 2022, a maior da serie en consonancia de novo co esforzo financeiro que se está a realizar.

Gastos

O orzamento consolidado de gastos recolle tamén a evolución en millóns de euros dende 2008. Compre sinalar a efectos comparativos que a contía que ata 2010 figuraba

no capítulo catro como participación dos concellos nos tributos do estado pasa a ter nese ano carácter extraorxamentario polo que resulta axustada en toda a serie para facilitar unha visión homoxenea da evolución do gasto en termos consolidados, así mesmo tamén se eliminan a efectos comparativos os gastos financiados con FEAGA nos que a Xunta actúa de mero intermediario, por ese mesmo motivo e seguindo as recomendacións do Consello de Contas.

Como pode apreciarse, atendendo ao gasto non financeiro, destácanse claramente tres etapas na evolución do gasto:

- unha crecente, correspondente á fase expansiva ata 2009 no que o orzamento consolidado non financeiro acadou os 10.544 millóns de euros,

- outra fase decrecente que mostra un axuste á baixa no período 2010-2014, ata acadar un gasto non financeiro duns 8.343 millóns de euros nese último ano,

- e unha última de recuperación dende o orzamento de 2014 ata o actual, na que este medra ata os 10.149 millóns de euros no pasado orzamento para 2020, e experimenta un crecemento extraordinario no exercicio 2021 ata os 11.563 millóns de euros, 10.878 en orzamento consolidable do 2021. En canto ao 2022 esta magnitude medra ata os 11.627 millóns de euros.

Na medida en que foi preciso recorrer ao endebedamento para suavizar o impacto do axuste no gasto consolidado, o capítulo de operacións financeiras e o capítulo de gasto financeiro mostran unha evolución crecente a partir de 2010, porén en 2015 invertese a tendencia, sendo o primeiro exercicio dende o comezo da crise no que suben os gastos non financeiros e baixan os financeiros, en 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 e 2022 consolídase esta tendencia diminuíndo o gasto financeiro en 278 millóns de euros con respecto a 2014, ata chegar a 74 millóns de euros (inferior ao orzamento de capítulo III de 1992)

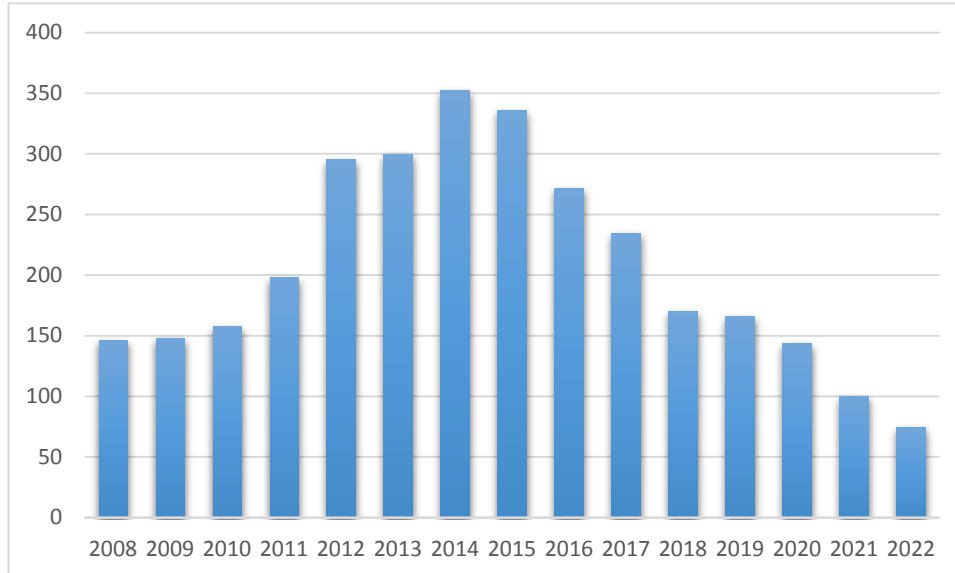
Cadro XXVIII. Galicia. Orzamento consolidado de gastos. Datos homoxeneizados

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021C	2022
GASTOS																
I Gastos de Persoal	3.444	3.692	3.773	3.627	3.609	3.391	3.367	3.382	3.567	3.681	3.762	3.889	4.031	4.306	4.124	4.327
II Gastos en bens correntes e servizos	1.348	1.416	1.381	1.353	1.384	1.376	1.364	1.388	1.483	1.634	1.724	1.783	1.840	2.013	1.854	1.984
III Gastos financeiros	146	148	157	198	295	299	352	336	271	235	170	165	143	100	100	74
IV Transferencias correntes	2.359	2.430	2.471	2.322	2.239	1.970	1.941	1.960	2.015	2.161	2.222	2.320	2.411	2.596	2.525	2.642
Total operacións correntes	7.297	7.686	7.782	7.500	7.527	7.036	7.024	7.066	7.335	7.712	7.878	8.158	8.424	9.015	8.603	9.027
V Fondo de Continxencia	65	99	62	78	76	85	105	125	52	37	39	39	33	45	45	45
Total fondo de continxencia	65	99	62	78	76	85	105	125	52	37	39	39	33	45	45	45
VI Inversións Reais	1.382	1.439	1.251	805	782	711	666	700	777	841	881	911	929	1.535	1.307	1.442
VII Transferencias de Capital	1.337	1.320	1.108	720	704	604	548	496	593	631	688	741	762	968	923	1.113
Total operacións de capital	2.719	2.759	2.359	1.525	1.486	1.315	1.214	1.196	1.370	1.473	1.570	1.652	1.691	2.503	2.230	2.554
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCIERAS	10.081	10.544	10.203	9.102	9.089	8.436	8.343	8.388	8.757	9.222	9.487	9.850	10.149	11.563	10.878	11.627
VIII Activos Financeiros	122	120	118	307	176	166	140	147	153	152	161	164	154	244	244	220
IX Pasivos Financeiros	474	246	516	417	548	834	1.750	1.208	1.353	1.608	1.076	1.531	1.519	1.590	1.590	1.270
TOTAL OPERACIÓNS FINANCIERAS	595	366	634	723	723	1.000	1.890	1.355	1.506	1.761	1.237	1.695	1.673	1.834	1.834	1.491
TOTAL ORZAMENTO DE GASTOS	10.676	10.910	10.837	9.826	9.812	9.436	10.233	9.743	10.263	10.982	10.724	11.544	11.822	13.397	12.711	13.118

O cadro anterior mostra a evolución dos pesos das diferentes partidas de gasto non financeiro nos orzamentos consolidados de 2022 respecto ás do 2008, como pode verse a natureza dos servizos públicos prestados pola comunidade autónoma, (xustiza, educación, sanidade, servizos sociais), implica unha composición do gasto intensa no gasto corrente (persoal, gastos de funcionamento e consumos dos centros). Os capítulos I e II de gasto aumentan o seu peso co paso do tempo dada a forte rixidez dos mesmos e suben 334 millóns no presente orzamento respecto do orzamento consolidable de 2021. O aumento do capítulo I explícase polo incremento retributivo aos funcionarios do 2% aprobado polo Estado.

As políticas de xestión da carteira de débeda aproveitando a expansión cuantitativa do BCE e o rigor no proceso de consolidación fiscal mostrado pola comunidade autónoma reflíctense na baixa do custo do endebedamento, que baixa a niveis históricos, liberando case 25 millóns de euros no 2022 que se poden dedicar a financiar o funcionamento de servizos públicos básicos sen afectar ao aforro bruto, como mostra a seguinte gráfica.

Gráfico XIX. Gastos financeiros. Evolución dos gastos financeiros no orzamento consolidado 2008-2022.

As transferencias correntes tamén pasan a acadar o nivel mais alto da serie, neste caso polo desenvolvemento da Lei de Dependencia e o apoio ás políticas de familia e de inclusión tentando garantir que a recuperación chegue primeiro a os que máis a precisan.

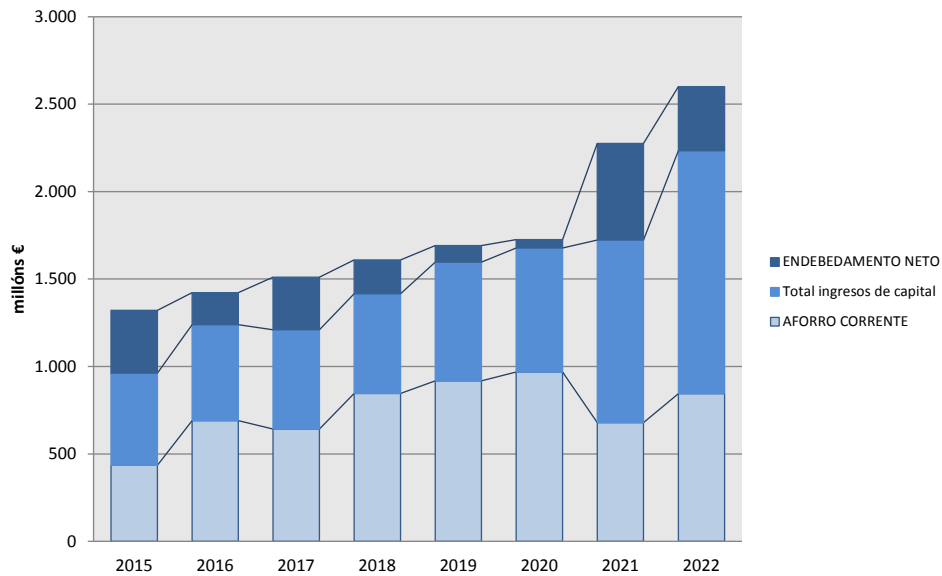
○ resultado é que se no ano 2008 o peso do gasto corrente acadaba un 72,4% do gasto non financeiro do orzamento consolidado, no 2022 este é do 77,6%.

○ gasto en capital reflicte o necesario impulso ás políticas de fomento e a os investimentos produtivos para apoiar a reactivación económica e social, estas superan os 2.500 millóns de euros duplicando a magnitude de 2014, este importante crecemento que mantén o nivel do pasado exercicio é posible polo aproveitamento das capacidade de endebedamento ao límite, os novos recursos europeos e o mantemento do esforzo en aforo bruto.

○ resto das partidas do orzamento, veñen condicionadas pola rixidez do gasto corrente, así a capacidade de financiamento de investimentos de capital ven dada pola suma do aforo bruto, os ingresos de capital e a capacidade de endebedamento libre da financiación de activos.

Como detalle de este esforzo investidor, podemos apreciar na gráfica seguinte como crece respecto do ano anterior baseado nun sólido aforo bruto, e nos recursos de capital e capacidade de endebedamento de este ano algo menor ca do ano 2021.

Gráfico XIX. Evolución do financiamento do gasto de capital 2015-2022

Evolución do gasto real

De seguido procederase a analizar a evolución das principais magnitudes e saldos orzamentarios da comunidade autónoma partindo dos ingresos e gastos consolidados realizados correspondentes ao período 2008-2020, última conta xeral da comunidade autónoma liquidada.

Compre salientar que todos os datos son os correspondentes á conta xeral da comunidade autónoma, homoxeneizados deducindo as partidas que pasan a ser extraorxamentarias neste período (a participación das corporacións locais nos tributos do estado e o FEAGA).

A distribución por capítulos dos gastos durante o período 2008- 2019 é a que segue:

Cadro XXVIII: Gastos Consolidados non financeiros (Obrigas Recoñecidas). Datos en Millóns de euros

ORZAMENTO DE INGRESOS	10.111	10.565	10.944	10.391	9.358	9.483	9.855	9.942	10.104	10.206	10.943	10.445	12.303	14.017
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GASTOS														
I Gastos de Personal	3.276	3.576	3.899	3.823	3.725	3.441	3.447	3.451	3.560	3.668	3.749	3.845	4.066	4.278
II Gastos en bens correntes e servizos	1.280	1.409	1.414	1.357	1.321	1.594	1.541	1.567	1.646	1.650	1.786	1.831	1.864	2.057
III Gastos financeiros	150	135	111	122	214	257	302	365	308	270	224	154	158	141
IV Transferencias correntes	2.263	2.430	2.609	2.558	2.273	2.179	2.059	1.993	1.957	2.019	2.105	2.157	2.242	2.478
Total operacións correntes	6.970	7.550	8.033	7.861	7.533	7.470	7.349	7.376	7.470	7.606	7.864	7.987	8.330	8.954
V Fondo de Continencia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total fondo de continencia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI Inversións Reais	1.264	1.362	1.258	882	681	660	627	526	750	692	681	682	688	810
VII Transferencias de Capital	1.073	1.247	1.036	780	540	581	488	439	528	350	388	439	506	600
Total operacións de capital	2.337	2.609	2.294	1.663	1.221	1.241	1.115	965	1.278	1.041	1.069	1.122	1.194	1.409
TOTAL OPERACIÓN NON FINANCIERAS	9.306	10.160	10.327	9.524	8.754	8.711	8.465	8.340	8.748	8.648	8.933	9.109	9.524	10.364
VIII Activos financeiros	170	136	134	132	113	196	130	168	141	176	127	130	393	159
IX Pasivos financeiros	457	348	246	520	420	508	1.026	1.461	1.306	1.334	1.756	1.034	2.710	3.423
TOTAL OPERACIÓN FINANCEIRAS	627	484	380	652	532	704	1.155	1.629	1.447	1.510	1.883	1.164	3.103	3.582
TOTAL ORZAMENTO DE GASTOS	9.933	10.644	10.707	10.175	9.286	9.415	9.620	9.969	10.195	10.158	10.816	10.273	12.628	13.946

En canto aos gastos correntes, a súa execución no 2020 representou o 86,4% do gasto non financeiro total, 0,4 décimas menor que o ano anterior polo mellor desempeño dos investimentos. No exercicio 2019 crecen por enriba da media as inversións reais e as transferencias de capital, un 18% e 19% sobre un aumento medio non financeiro do 9%. Tamén destaca o mantemento en mínimos do gasto financeiro. Dende o ano 2008 ata o 2019 o incremento do gasto corrente foi de 1.404 millóns de euros (624 millóns no último ano a causa do impacto da crise sanitaria) un 18,5% máis.

En canto aos gastos de capital, a súa execución no 2019 representou unicamente o 13,6% do gasto non financeiro total, algo superior ao do ano anterior pero aínda en cifras relativamente modestas.

No que atinxe ao financiamento do gasto de capital 73% procede de fondos propios xerados co aforo corrente (1.037 millóns de euros) e un 24% dos ingresos de capital e o resto co recurso ao endebedamento.

Se botamos unha ollada á composición do financiamento dos investimentos, podemos apreciar como muda radicalmente e resulta financiado integramente polos ingresos de capital e o aforo bruto, e isto a pesares da continua baixa do Fondo de Compensación Interterritorial nos PGE, tradicional fonte de financiamento para cohesionar a capacidade de investimento dos diferentes territorios cuxa evolución non deixa de baixar dende a grande crise.

Cadro XXIX, Fontes de financiamento dos investimentos do orzamento consolidado en %

Ratio Investimento por fonte	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
%Financiamento FCI / Investimento Real	12,5%	6,7%	6,8%	4,8%	4,8%	4,6%	2,5%
%Financiamento fondos propios / Investimento Rea	56,2%	80,8%	78,4%	76,5%	74,5%	73,8%	70,9%
%Financiamento finalista do Estado / Investimento I	1,7%	2,6%	2,1%	1,0%	1,6%	1,5%	1,1%
%Financiamento europeo / Investimento Real	29,3%	9,7%	12,5%	16,2%	18,6%	18,9%	25,4%
Outros	0,3%	0,1%	0,2%	1,4%	0,4%	1,2%	0,1%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

En canto a evolución do gasto non financeiro total, o seu máximo neste período (2008- 2019) acadouse no ano 2009 cando o seu importe ascendeu a case 10.327 millóns de euros. No ano 2010 prodúcese por primeira vez unha caída do gasto non financeiro da Comunidade Autónoma de Galicia respecto o ano anterior o que se volta a producir nos anos 2011 a 2014. No 2015 comeza unha nova etapa do crecemento do gasto non financeiro consolidado que crece de xeito continuado ata os 10.364 millóns de euros no 2020, a causa dos gastos extraordinarios derivados da crise sanitaria do COVID.

No que atinxe aos ingresos, a súa distribución por capítulos durante o período 2008-2020 mostra unha evolución aínda mellor, tanto en termos absolutos como no seu contido ao basearse nun crecemento sólido do ingreso corrente, tal e como pode apreciarse no seguinte cadro:

Cadro XXX. Ingresos Consolidados (Dereitos Recoñecidos). Datos en Millóns de euros

millóns de euros	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
INGRESOS														
I Impostos directos	1.444	1.651	1.737	1.385	2.050	2.020	2.023	1.998	2.089	2.262	2.375	2.385	2.491	2.782
II Impostos indirectos	2.714	2.530	2.119	1.874	2.690	2.733	2.892	3.141	3.151	3.222	3.304	3.488	3.400	3.406
III Taxas, prezos e outros ingresos	282	252	262	248	256	166	180	186	204	177	171	181	197	174
IV Transferencias correntes	4.324	4.644	5.019	4.364	2.460	2.402	2.290	1.935	2.209	2.375	2.537	2.712	2.762	3.613
V Ingresos patrimoniais	51	61	29	19	23	25	41	29	14	19	12	11	12	17
Total operacións correntes	8.816	9.158	9.165	7.890	7.479	7.346	7.425	7.288	7.668	8.055	8.400	8.757	8.863	9.992
VI Alieamento de investimentos reais	56	84	66	22	24	16	17	11	8	8	4	4	16	4
VII Transferencias de capital	680	716	760	649	558	464	478	396	644	227	286	445	422	343
Total ingresos de capital	736	800	826	671	582	480	495	407	652	235	290	449	438	346
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCIERAS	9.552	9.958	9.991	8.561	8.060	7.826	7.920	7.695	8.319	8.290	8.690	9.206	9.301	10.339
III Activos financeiros	17	19	16	7	4	33	26	26	33	35	35	44	30	33
IX Pasivos financeiros	542	588	936	1.822	1.293	1.624	1.909	2.221	1.752	1.882	2.218	1.194	2.971	3.645
TOTAL OPERACIÓNS FINANCIERAS	559	607	953	1.830	1.298	1.657	1.935	2.247	1.785	1.916	2.253	1.239	3.002	3.679
TOTAL ORZAMENTO DE INGRESOS	10.111	10.565	10.944	10.391	9.358	9.483	9.855	9.942	10.104	10.206	10.943	10.445	12.303	14.017

Os ingresos correntes acadaron o seu máximo nos anos 2008 e 2009, reducíndose no 2014 respecto ao máximo de 2009 en 1.877 millóns de euros un 20,5% menos. Agora, no 2020, supérase o chan acadado no 2014 ata acadar os 9.992,2 millóns de euros, debido en gran parte as transferencias extraordinarias do Estado para combater os efectos da pandemia. Dende o 2011 esta masa financeira amosaba unha evolución estable en torno aos 7.400 millóns de euros, tras unha baixa anómala no 2014 (que explica a importante liquidación do sistema de financiamento no 2016), aumentan no 2015, e crecen con forza no 2016, 2017, 2018 e máis modestamente no 2019, de novo debido a unha liquidación anormalmente baixa do SFA, neste caso debida ao efecto non compensado do SII do IVE, que ven reclamando a comunidade autónoma. No 2020 volve crecer con forza polas causas antes mencionadas

No que refire á evolución dos ingresos non financeiros, logo de sufrir o impacto da grande crise no período entre 2010 (no que baixan 1.430 millóns de euros) e 2014, se recuperan ata os 10.339 millóns de 2020,

No que refire ao aforo corrente, ás abruptas caídas de ingresos da grande crise inhabilitaron a capacidade de xerar aforo corrente, chegando este a ser negativo ata en tres ocasións no período de crise, e non sendo ata 2015 que se inicie unha sólida senda de crecemento sube dende os 770 millóns do 2018 baixando algo no 2019 ata os 533 millóns no 2019 e volvendo a incrementarse ata os 1.037 millóns de 2020.

Como se ten indicado na parte orzamentaria, a importancia de este saldo orzamentario radica en que foi, e debe ser nunhas finanzas saneadas, o principal provedor de financiamento de investimentos da comunidade autónoma. Polo que de non recuperarse os ingresos correntes, a capacidade de investir no futuro verase limitada ás disponibilidades de fondos finalistas.

Finalmente, en canto á evolución do superávit ou déficit non financeiro, no período de referencia pódense extraer as seguintes conclusións: no ano 2007 conseguiuase pechar o exercicio cun superávit non financeiro e os anos seguintes remataron todos con déficit. O máis elevado produciuse no ano 2010 cando ascendeu a 964 millóns de euros.

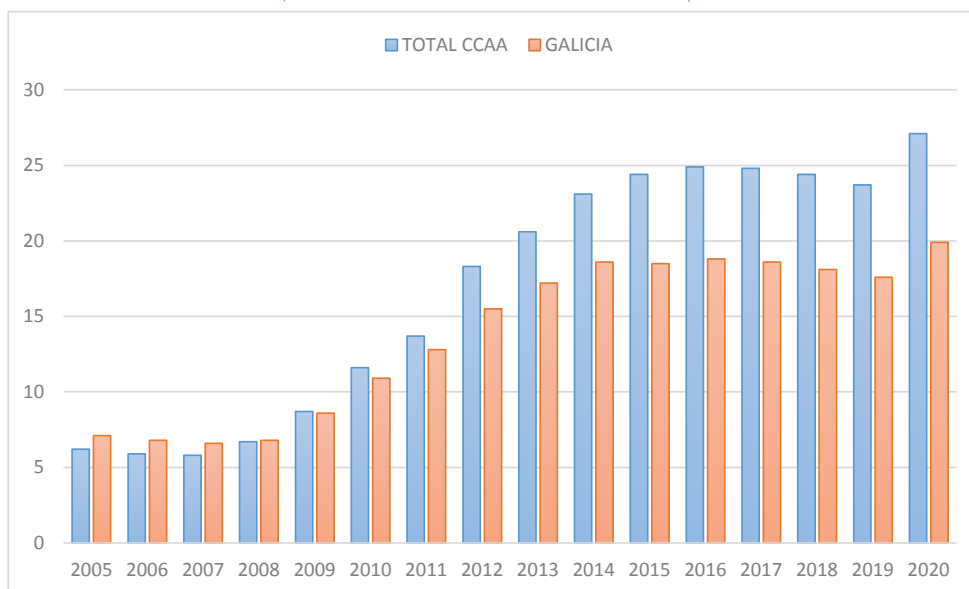
Despois dun superavit extraordinario no ano 2018, o saldo non financeiro volta a ser lixeiramente deficitario no 2019 e no 2020. -25 millóns de euros pero cumprindo o obxectivo de estabilidade orzamentaria fixado como taxa de referencia para 2020.

VI.3. Evolución do Endebemento: posición relativa

O principal resultado da evolución dos ingresos e gastos consolidados dunha administración é o seu saldo non financeiro ou resultado orzamentario que acabamos de analizar e o seu corolario, o endebedamento preciso para financeiro.

A ratio débeda/PIB da Comunidade Autónoma de Galicia sigue a mostrar un diferencial positivo en relación co ratio medio das Comunidades autónomas que se ven mantendo ao longo da serie histórica incrementándose a brecha ao longo do período, de un 5,9 a un 7,2.

Gráfico XX. Evolución débeda PDE. Ratio débeda/PIB. Banco de España

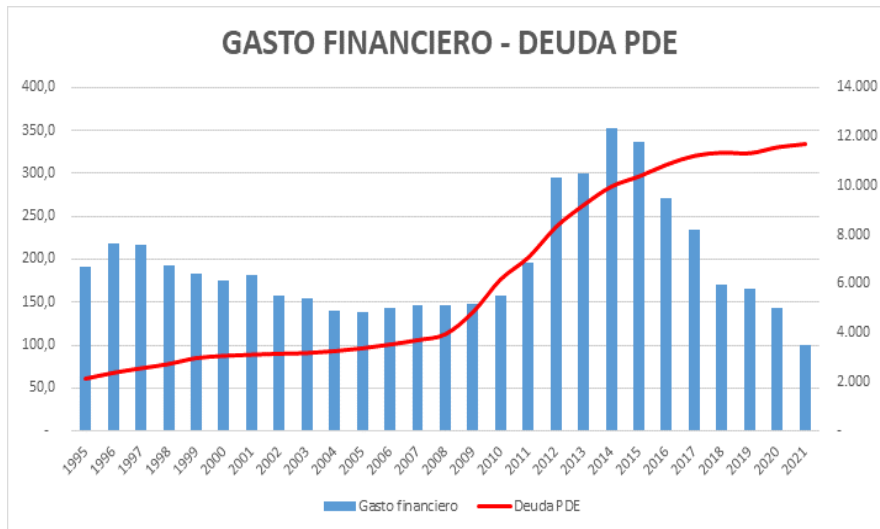
A necesidade dunha evolución moderada do endebedamento non é un fin en si mesmo, é a garantía de sostibilidade das finanzas públicas, xa que permitirá cando sexa preciso acudir de xeito temporal a os ingresos financeiros para compensar caídas do ingreso público en fases recesivas do ciclo, como a que estamos a vivir. En efecto, o actual non é o momento de preocuparse pola débeda, senon de impulsar investimentos productivos que permitan xerar emprego e riqueza e superar a perturbación causada polo COVID-19.

A estes efectos manter unha débeda controlada ata o de agora é unha fortaleza que nos permite soportar menores custes financeiros, pero tamén acudir máis facilmente a os mercados financeiros en caso de ser preciso. A seguinte gráfica mostra a evolución dos últimos anos do volume de débeda da comunidade autónoma e do custe de mantela, malia que o stock mantense ou descende levemente dende 2017, a súa ratio co PIB descende polo crecemento continuado de este último.

Como se pode apreciar o control de este stock combinado con unha axeitada política de xestión de pasivos aproveitando as favorables condicións de mercado, está a xerar importantes aforros de custes en xuros ás finanzas autonómicas.

Aínda que este era o camiño a seguir ata os niveis de débeda previstos na normativa de estabilidade orzamentaria, o radical cambio da situación socio económica causado pola pandemia muda este plantexamento, e motivou que houbera que retomar o recurso á débeda para apalancar a recuperación, si ben neste exercicio orzamentario o recurso á débeda será máis moderado que no exercicio 2021.

Gráfico XXI. GALICIA. Evolución da ratio débeda/PIB

VI.4. Transparencia

A Lei 2/ 2011, de 16 de Xuño, de Disciplina Orzamentaria e Sustentabilidade Financeira dispón no seu artigo 19, adicado a instrumentación do principio de transparencia, apartado 5 que “Os orzamentos xerais recollerán información sobre a necesidade de financiamento da Comunidade Autónoma, os investimentos reais das empresas públicas en termos de contabilidade nacional, a ratio de gasto público da Comunidade Autónoma en relación co produto interior bruto rexional, o nivel de débeda pública no seguinte exercicio e a evolución das seguintes ratios e magnitudes: ratio débeda/PIB, ratio débeda/ingresos correntes, risco comprometido por avais e compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado, tanto xa contratadas como das previstas para o exercicio orzamentario”.

As seguintes ratios elabóranse a partires do dato certo do último exercicio pechado (2020), da previsión de cerramento de 2021 e, do orzamento que se presenta para 2022. A cifra de referencia do PIB para a ratio débeda PIB é a tida en conta no protocolo PDE do Banco de España e as previsións de variación do PIB do IGE para 2021 e 2022.

Cadro XXXI. Ratios orzamentario-financeiros

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021C	2022
Necesidade de Financiamento (% PIB)	-0,70%	-0,60%	-0,20%	0,20%	-0,10%	-0,20%	-1,00%	-0,60%
Necesidade de Financiamento (M€)	-378	-341	-136	104	-69	-136	-585	-408
Investimentos reais das empresas públicas (M€)	127,9	92,7	101,0	101,1	116,8	136,3	193,3	181,7
Ratio Gasto Non Financeiro - PIB rexional	14,9%	15,1%	15,3%	15,2%	15,3%	17,8%	16,8%	17,1%
Ratio Gasto Total - PIB rexional	17,3%	17,7%	18,2%	17,2%	17,9%	20,4%	20,8%	19,3%
Ratio Investimento por habitante	255,9	285,9	310,6	326,1	338,0	299,7	486,2	539,0
Ratio gasto non financeiro por habitante	3.084,6	3.236,3	3.405,3	3.509,7	3.653,2	3.850,5	3.919,0	4.346,2
Débeda Pública (M€)	10.375	10.854	11.210	11.342	11.315	11.538	11.714	12.205
Ratio Débeda - PIB	18,5%	18,8%	18,6%	18,1%	17,5%	19,5%	19,3%	19,3%
Ratio Débeda - Ingresos Correntes	138%	135%	134%	130%	125%	115%	123%	124%
Débeda por Habitante	3.793,9	3.989,6	4.139,5	4.195,8	4.196,5	4.290,4	4.356,7	4.562,1
Risco comprometido por avais (M€)	138,2	108,0	91,7	63,0	31,5	30,6	16,1	4,3
Compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado I	3.067,6	2.857,0	2.722,0	2.617,2	2.478,7	2.335,1	2.194,1	2.050,6

Neste sentido a Necesidade de Financiamento de Galicia no exercicio 2020 será dun 0,2% do PIB rexional cumprindo co obxectivo de estabilidade orzamentaria vixente o cal supón unha necesidade de financiamento de 136 millóns de euros. Do mesmo xeito para 2021 o esforzo de financiamento das políticas expansivas de reactivación económica e compensación da baixa de recursos ordinarios fai que o recurso á débeda chegue ao 1% do PIB de xeito extraordinario, o que supón 685 millóns de euros. No 2022, seguindo a senda do ano anterior o recurso a débeda alcanzará os 492 millóns de euros (0,6% do PIB)

A gráfica seguinte compara a senda de consolidación fiscal de Galicia e do total das comunidades autónomas, permite apreciar como os esforzos temperás na contención do déficit permiten unha senda máis suave no espazo temporal obxecto de análise, o que se traduce en máis estabilidade na dotación das diferentes políticas de gasto a igual esforzo de redución do déficit da media das CCAA, o que xa permitiu rematar antes a senda de consolidación fiscal e xerar máis marxe de manobra fronte a posibles continxencias, como acontece neste ano, no que Galicia mantén unhas finanzas estable fronte á incertidume que nos rodea sen ter que facer esforzos de consolidación adicionais.

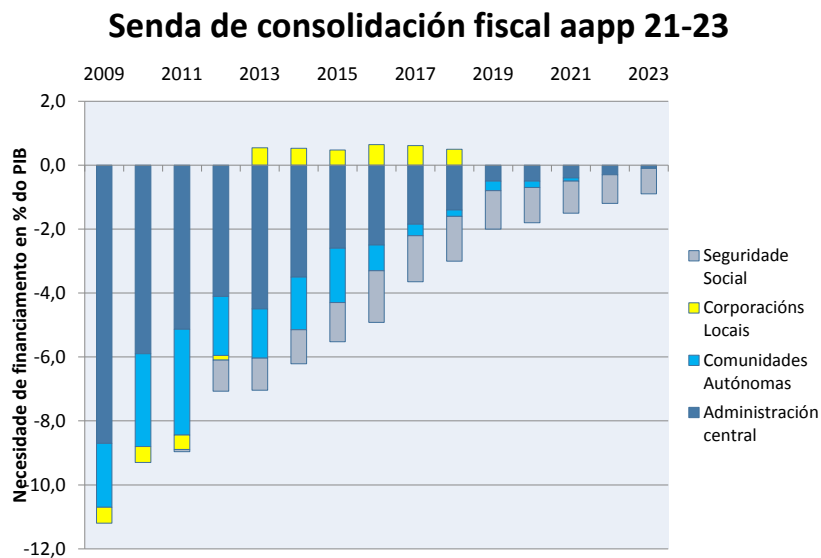
De seguido recóllese a mesma táboa para o conxunto do sector público (sen incluír a axuda ao sector financeiro).

Cadro XXXII. Taxas de déficit de referencia

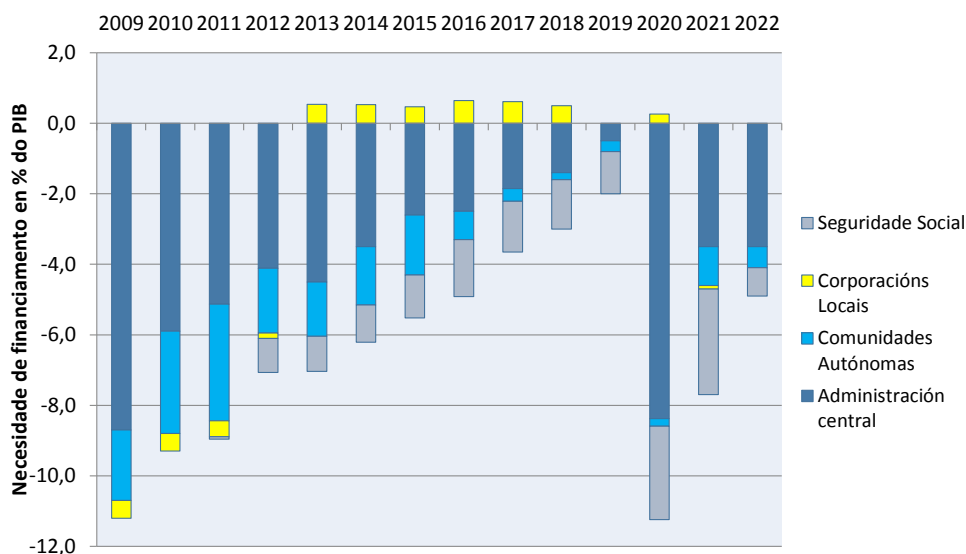
	2020	2021	2022
Administración central	-6,6	-3,5	-3,5
Comunidades Autónomas	-0,6	-1,1	-0,6
Corporaciones Locales	0,0	-0,1	0
Seguridade Social	-4,1	-3	-0,8
TOTAL	-11,3	-7,7	-4,9

A representación gráfica de esta senda das diferentes administracións mostra como xurde con forza un novo actor na determinación das necesidades de financiamento das administracións públicas, que xa no 2016 supera ás comunidades autónomas neste parámetro, é a administración da seguridade social, que é a administración pública que sofre un maior deterioro por mor da crise e do desaxuste financeiro do sistema contributivo que a fornece de recursos, esta situación ven condicionando os repartos de obxectivos de déficit entre as diferentes administracións dende 2013, o gráfico seguinte permite apreciar como o seu déficit sigue por enriba do das comunidades autónomas.

Gráfico XXII. Da senda de consolidación fiscal 21-23...
...as taxas de referencia 2021

Senda con taxas de referencia 21-22

No que atinxe aos investimentos reais das entidades instrumentais da Comunidade Autónoma que non forman parte do orzamento administrativo no ano 2020, estes ascenden a 136,3 millóns de euros, no 2021 creceu ata os 193,3. No exercicio 2022 os investimentos alcanzan os 181,7 millóns de euros.

No que atinxe ás diferentes ratios de gasto; a ratio de gasto público da Comunidade en relación co PIB rexional, descende do 19,5% da previsión de peche do 2021 a pesar do incremento no importe do gasto total ata o 19,3% do 2022 polo intenso crecemento do PIB.

En canto a porcentaxe de gasto non financeiro en relación ao PIB de Galicia queda nun 17,1% subindo lixeiramente respecto ao 2021, cinco décimas, pero baixando algo respecto ao 2020, polo intenso crecemento do PIB que actúa como denominador neste ratio.

En canto o nivel de Débeda Pública do ano 2019, a finais de dito ano, como se ten sinalado na parte de débeda, a débeda pública calculada segundo o Procedemento de Déficit Excesivo acadou o importe de 11.315 millóns de euros e prevese que a finais do ano 2020 sexa de 11.551 millóns de euros, e para 2021 a previsión coherente co orzamento que se presenta e de que acade os 12.321 millóns de euros, que suporá un incremento da mesma de 492,6 millóns, os previstos na conta financeira dos orzamentos para 2021 que reflicten o recurso extraordinario á débeda para financiar as políticas de reactivación económica.

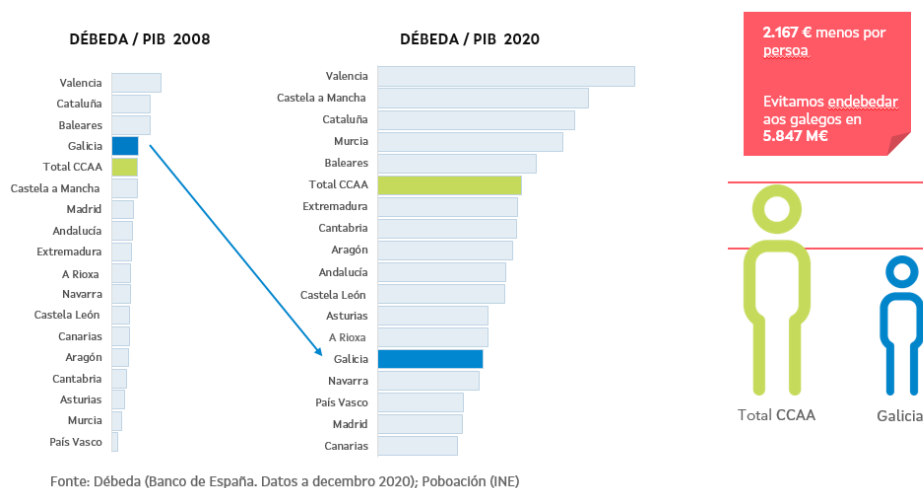
A Lei de Disciplina Orzamentaria esixe información sobre a evolución das seguintes ratios que teñen relación co nivel de débeda pública: a ratio débeda/PIB e a débeda en relación cos ingresos correntes.

A evolución da ratio débeda/PIB dende a última ratio informada polo Banco de España correspondente ao ano 2020, un 19,9 % diminúe case, retomando a, evolución descendente do ano anterior, Así no 2021 prevese pechar cunha ratio do 18,7%, e de cara a 2021 a taxa esperada é do 18%.

Respecto a relación entre a débeda e os ingresos correntes a débeda prevista de Galicia no ano 2021 dita relación será do 123% como consecuencia do aumento do stock de débeda previsto. No que refire ao vindeiro exercicio 2022 o a ratio crece lixeiramente ata o 124% manténdose estable.

O mantemento dunha senda en parámetros aceptables, de acordo coas rexións máis solventes da nosa contorna, así como o cumprimento dos obxectivos e regras fiscais, non son un fin en si mesmo, senón a vía para aumentar a solvencia dos galegos -como mostra a seguinte gráfica con menos débeda per cápita que o resto das CCAA e, en última instancia a mellor garantía da sostibilidade dos servizos públicos e de reserva de marxe de manobra para circunstancias adversas como as que estamos a enfrentar.

Gráfico XXIII. Evolución da ratio débeda por habitante. Comparativa Galicia-media CCAA

De seguido referimos ao risco comprometido por avais, hai que ter en conta o disposto no Texto Refundido da Lei de réxime financeiro e orzamentario de Galicia, en concreto nos seus artigos 40 a 45, respecto do límite máximo de avais que se poderán conceder durante cada ano remite a Lei de Orzamentos.

Neste sentido a Lei de Orzamentos de Galicia do ano 2021 dispón que o importe máximo dos avais que a Xunta de Galicia poderá conceder durante o ano 2021 será de 30

millóns de euros, de seguido establece que o Instituto Galego de Promoción Económica poderá conceder, durante o ano 2021, avais en canto non se supere en ningún momento o saldo efectivo vixente de 500 millóns de euros.

Dende xuño de 2015, a concesión de avais está suxeita ao principio de prudencia financeira dacordo ao artigo 13 da Lei Orgánica 8/1980, de 22 de setembro, de Financiación de Comunidades Autónomas (LOFCA).

As condicións de prudencia para avais tense desenvolvido por Resolución da Secretaría General Coordinación Autonómica y Local, que fixa un límite do importe total de avais autorizado por cada comunidade autónoma do 1,5% do seu PIB rexional, os límites recollidos na lei de orzamentos recollidos no parágrafo anterior respectan esta limitación.

Para a comunidade autónoma de Galicia este límite sitúase por enriba do límite autorizado na Lei de orzamentos (500 mill.€) e ao risco vivo por avais estimado a peche de 2020 (16,1 mill.€). Para o ano 2021 estímase que as operacións de concesión de novos avais e amortización de vencementos rebaixen substancialmente o risco comprometido por avais polo IGAPE situándose en torno aos 4,3 millóns de euros.

Por último a Lei de Disciplina Orzamentaria establece que os Orzamentos recollerán información dos compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado, tanto das xa contratadas como das previstas para o exercicio orzamentario, esta información figura adicionalmente na memoria I.

En canto aos compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado xa contratados son as mesmas contías que as correspondentes ao pasado orzamento menos unha anualidade, a seguinte táboa reflicte o detalle:

Cadro XXXIII. Compromisos de pago futuros en cpp e concesións de obra pública

Contratos celebrados colaboración público-privada e concesión de obra pública								
PROXECTOS	ADMINISTRACIÓN XERAL					SERGAS		
	AG-56 Santiago-Brión - As Galanas(N-550)-Pardiñas (AG-56)	Vía rápida VRG-4.1 O Salnés	Vía Rápida do Barbanza. VRG-1.1	A52 - Fronteira Portuguesa. VAC A-52 Celanova	Autovía Costa da Morte	Conc Obra Púb Novo Hospital de Vigo	Contrato Alta Tecnoloxía	
IMPORTE DA INVERSIÓN DE ADXUDICACIÓN	103.340	43.960	93.830	95.920	199.413	315.228		
COMPROMISOS DE PAGO ANUAIS								
ANO	Investimento	Investimento	Investimento	Investimento	Investimento	Canons	Investimento	Canons
2022	13.771	6.467	11.366	10.105	25.492	27.652	37.746	10.945
2023	14.324	6.785	11.952	10.386	26.129	27.740	37.650	9.399
2024	14.900	7.130	12.557	10.695	26.782	27.828	37.553	
2025	15.543	7.456	13.183	10.918	27.452	26.563	38.945	
2026	16.126	7.747	13.855	11.165	28.138	26.650	38.848	
2027	16.777	8.045	14.551	11.409	28.842	31.230	33.811	
2028	17.452	8.383	15.299	11.685	29.563	31.333	33.697	
2029	18.206	8.683	16.072	11.892	30.302	29.235	36.005	
2030	18.885	9.025	16.899	12.112	31.059	29.332	35.898	
2031	19.643	9.375	17.756	12.331	31.836	29.429	35.792	
2032	20.430	9.760	18.638	12.585	32.632	29.526	35.684	
2033	21.313	10.110	19.584	6.707	33.448	24.596	41.108	
2034	21.959	10.497	20.560	6.826	34.284	23.582	42.223	
2035	15.987	7.708	21.600	6.941	35.141	17.309	30.884	
2036			8.213	7.080	36.019			
2037				7.182	36.920			
2038				7.303	10.368			
2039				7.429				
2040				2.256				
	245.316	117.174	232.084	177.007	504.407	382.003	515.843	20.344

Dita táboa reflicte que ata o ano 2040 a Xunta de Galicia ten comprometidos a través das colaboracións público privadas 2.194,17 millóns de euros. No ano 2022 non está previsto dispor de máis gasto a través destas fórmulas de pago adiado, polo que o importe comprometido ao final do devandito ano será de 2.050,63 millóns de euros.

Cadro XXXIV. :ANEXO: Investimentos reais das empresas públicas. Miles de €

	ENTIDADES	INVERSIÓN REAIS 2022
406	Portos de Galicia	15.610
412	Augas de Galicia	96.502
109	Axencia de Protección da Legalidade Urbanística	1.983
502	Consortio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar	188
512	Axencia para a Calidade do Sistema Universitario de Galicia	33
515	Consortio extensión universitaria e divulgación ambiental	58
516	Consortio de abastecemento de auga en Cervo e Buerela	0
517	Consortio Casco Vello de Vigo	2.956
519	Consortio Local dos Peares	6
413	Fundación Instituto Galego de Oftalmoloxía	62
415	Fundación Pública Cidade da Cultura de Galicia	5.835
417	Fundación Pública Urxencias Sanitarias de Galicia 061	0
418	Instituto Galego de Medicina Xenómica	36
604	Fundación Galicia Europa	4
606	Fundación Galega para a Tutela de Persoas Adultas	5
607	Fundación Semana Verde de Galicia	0
608	Fundación Centro Galego de Artesanía e Deseño	5
609	Fundación Centro Tecnolóxico de Supercomputación de Galicia	6.286
610	Fundación Exposicións e Congresos de A Estrada	0
611	Fundación Feiras e Exposicións de Lugo	29
612	Fundación Feiras e Exposición de Ourense	64
615	Instituto Feiral de A Coruña	0
650	Fundación Centro Tecnolóxico da Carne	98
651	Fundación ROF Codina	10
652	Fundación Deporte Galego	10
654	Fundación Centro Tecnolóxico do Mar	0
656	Fundación Galega de Formación para o Traballo	2
660	Fundación Camilo José Cela	0
702	Redes de Telecomunicación Galegas, S.A.	385
706	Sociedade Pública de Investimentos de Galicia	926
707	SODIGA Galicia, Sociedade de Capital Risco	4.000
708	XESGALICIA, Sociedade Xestora de Entidades de Capital Risco, S.A.	20
709	Galicia Calidade, S.A.	7
710	Parque Tecnolóxico de Galicia, S.A.	182
713	Sociedade Anónima de Xestión do Plan Xacobeo, S.A.	0
714	Empresa Pública de Servizos Agrarios Galegos	102
717	Xenética Fontao, S.A.	380
718	Galaria Empresa Pública de Servizos Sanitarios	2.472
719	Sociedade Galega de Medio Ambiente, S.A.	34.418
727	Xestión do solo de Galicia, XESTUR, S.A.	12
729	Corporación Radio Televisión, S.A.	9.109
	TOTAL	181.793